

4

EEN RECHTVAARDIGE EN GELIJKWAARDIGE SCHOOLOMGEVING VOOR IEDEREEN

Op school

Het gezin en de school zijn, samen met de media, de belangrijkste plaatsen waar leerlingen en jongeren leren over de rol die aan verschillende genders wordt toebedeeld. Het is ook de plaats waar ze hun genderidentiteit en -expressie ontwikkelen. Dit heeft een belangrijke invloed op de manier waarop zij naar de wereld en hun relaties kijken en op hun eigen gedrag. In heel wat culturen is dit op meerdere vlakken veeleer negatief voor meisjes. Zij hebben minder vrijheid, minder kansen om naar school te gaan en hun visie op wat een meisje kan/moet/mag zijn, is eerder beperkt.

Het is duidelijk dat scholen een belangrijke rol kunnen spelen in het overdragen van een visie op gelijkwaardigheid. Zo kan iedereen zich ten volle ontplooiën, ongeacht hun geslacht of gender.

Waarom is dit belangrijk?

Omdat meisjes over de hele wereld op veel vlakken veel minder kansen hebben om zich volledig te ontwikkelen dan jongens. Zij hebben vaak geen toegang tot middelbaar of hoger onderwijs, moeten (zeer/te) jong trouwen en/of krijgen veel te maken met geweld, alleen omdat zij meisjes zijn.

Bijna de helft van de wereldbevolking wordt op deze manier gestigmatiseerd en gestraft. Dit heeft een uitgesproken negatief effect op de samenleving in zijn geheel: meer beperkingen, armoede, isolement en geweld (verbaal en/of fysiek).

En op jullie school?

Het is belangrijk om als leerkracht stil te staan bij je eigen klaspraktijk en de bredere schoolomgeving. Samen met je leerlingen kan je op zoek gaan naar elementen in de klas, in de school die voor verbetering vatbaar zijn. Als je je hiervan bewust bent en begrijpt wat er beter of anders kan, kan je komen tot oplossingen die leiden tot een positiever, aantrekkelijker schoolklimaat met respect voor iedereen.

Analyse - referentiepunten

In de eerste plaats is het belangrijk om een analyse te maken van de schoolsituatie en te ontdekken waar er zich (kleine) problemen stellen. Hiervoor kan je aan de slag gaan met onderstaande **checklist**. Let wel, dit is geen volledige checklist, maar een basis die je samen met je leerlingen kan aanvullen en aanpassen.

Samen met je leerlingen werken aan een actieplan voor je klas/school

Op basis van de checklists kan je samen met je leerlingen een aantal zaken rond gendergelijkheid detecteren die voor verbetering vatbaar zijn, zowel in de klas als op de school.

Om het succes van de acties te garanderen, is het belangrijk om hier zoveel mogelijk leerlingen bij te betrekken. Daarvoor kan je gebruik maken van de volgende participatieve methodiek die makkelijk kan worden aangepast aan de thema's en vragen waarrond je wil werken.

CHECKLIST VOOR LEERKRACHTEN

		Ik doe het/ ik denk eraan	Ik doe het nog niet/ denk er nog niet aan	Ik weet het niet
Persoonlijk	Ik ben me bewust van de problematiek van genderongelijkheid, ik analyseer mijn klaspraktijk en probeer die zo nodig aan te passen			
Communicatie en interactie	Ik spreek alle leerlingen op dezelfde manier aan			
	Ik zorg ervoor dat ik alle leerlingen op zelfde manier behandel (feedback- het woord geven- taken in de klas)			
	Ik spreek leerlingen aan wanneer ze stereotiepe uitspraken doen.			
	Ik verdeel leerlingen in groepen op basis van andere dingen dan hun geslacht.			
	Ik zorg ervoor dat de leerlingen zich kunnen tonen in al hun facetten, op een positieve manier en zonder te oordelen.			
	Ik spreek leerlingen en/ of collega's aan op seksistisch taalgebruik			
Thema's	Ik maak gebruik van visuele, pedagogische en didactische materialen (boeken, foto's en video's, ...) die genderstereotypen doorbreken.			
	Voor mijn lesinhouden gebruik ik verhalen en voorbeelden waar mensen zichzelf kunnen zijn en die klassieke genderstereotypen doorbreken.			
Klas	Ik verdeel alle klastaken gelijk onder de leerlingen, los van hun geslacht.			
	Ik besteed in de klas regelmatig aandacht aan activiteiten/projecten die de traditionele genderrollen doorbreken.			
School	Op onze school worden alle leerlingen gelijk behandeld, ongeacht hun geslacht of gender (jongen, meisje, X)			
	Onze school heeft aandacht voor het respecteren van de verschillende geslachten en genders (leerlingen en personeel)			
	Op onze school worden acties opgezet om respect voor gendergelijkheid te bevorderen.			

CHECKLIST VOOR LEERLINGEN

		Ik doe het/ ik denk eraan	Ik doe het nog niet/ denk er nog niet aan	Ik weet het niet
Persoonlijk	Als leerling ben ik me bewust van de problematiek van genderongelijkheid, ik heb hier aandacht voor in mijn uitspraken en in mijn gedrag op school en daarbuiten			
Communicatie en interactie	Op onze school wordt elke leerling op een gelijkaardige manier aangesproken			
	Op onze school worden alle leerlingen op dezelfde manier behandeld (feedback- het woord geven-taken in de klas)			
	Als leerlingen op onze school stereotiepe uitspraken doen, worden ze daarop aangesproken door de leerkrachten			
	Op onze school worden leerlingen niet in groepen verdeeld op basis van hun geslacht			
	Op onze school kunnen leerlingen zich tonen in al hun facetten, op een positieve manier en zonder beoordeeld te worden			
	Op onze school worden leerlingen en/ of collega's aangesproken op seksistisch taalgebruik			
Thema's	De leerkrachten gebruiken visuele, pedagogische en didactische materialen (boeken, foto's en video's, ...) die genderstereotypen doorbreken			
	Voor hun lesinhouden gebruiken leerkrachten verhalen en voorbeelden waar mensen zichzelf kunnen zijn en die klassieke genderstereotypen doorbreken			
Klas	In onze school worden klastaken gelijk verdeeld onder de leerlingen, los van hun geslacht			
	Leerkrachten besteden regelmatig aandacht aan activiteiten/projecten die de traditionele genderrollen doorbreken			
School	Op onze school worden alle leerlingen gelijk behandeld, ongeacht hun geslacht of gender (jongen, meisje, X)			
	Onze school heeft aandacht voor het respecteren van de verschillende geslachten en genders (leerlingen en personeel)			
	Op onze school worden acties opgezet om respect voor gendergelijkheid te bevorderen			

Informatie - Goede voorbeelden

Het is altijd interessant om nieuwe bronnen en goede praktijken ter beschikking te hebben. Andere mensen hebben ook over dit onderwerp nagedacht, dus aarzel niet om verder op zoek te gaan. Hier vind je alvast **enkele ideeën voor je eigen klaspraktijk**, je lessen en de school.

- Jij bent een voorbeeld, wees je ervan bewust. Zet de genderbril op en analyseer je communicatie, klaspraktijk, materiaal en lessen. De stereotypen die jij hanteert, zullen de perceptie van je leerlingen beïnvloeden. Denk samen met je leerlingen ook na over hun gedrag en manieren om dit aan te passen.
- Sta open voor diversiteit. Zorg er door je verbaal en non-verbaal gedrag voor dat iedereen zich betrokken voelt. Elke leerling heeft eigen capaciteiten en kan een positieve bijdrage leveren in de klas.
- Versterk elke leerling en probeer niet te blijven hangen in wat sociaal gezien meer van meisjes of jongens wordt verwacht. Zorg bijvoorbeeld voor diversiteit bij groepswork.
- Doorbreek de clichés en gebruik beeldmateriaal, verhalen, situaties die het klassieke stereotiepe beeld van de rol van vrouwen en mannen niet versterken. Zowel in je lessen als bij de inrichting van je klaslokaal.
- Denk met je collega's en leerlingen na over een visie op gendergelijkheid om in de school in te voeren. Werk aan een actieplan. Het hoeven geen grote dingen te zijn (een opleiding over het onderwerp volgen/geven, een concrete verbintenis in de schoolregels, een ideeënbus installeren,...) Beetje bij beetje kan je zo de mentaliteit veranderen.

Placemat

Deze methode kan worden toegepast op vragen of problemen waarvoor meerdere oplossingen mogelijk zijn, b.v. samen een strategie bepalen, een specifieke vraag voorleggen of een probleem oplossen. Iedereen schrijft zijn/haar persoonlijk antwoord op. Vervolgens worden de antwoorden vergeleken en maakt de groep een keuze. Deze gemeenschappelijke optie wordt in het midden opgeschreven en aan de rest van de klas voorgelegd.

Stap 1

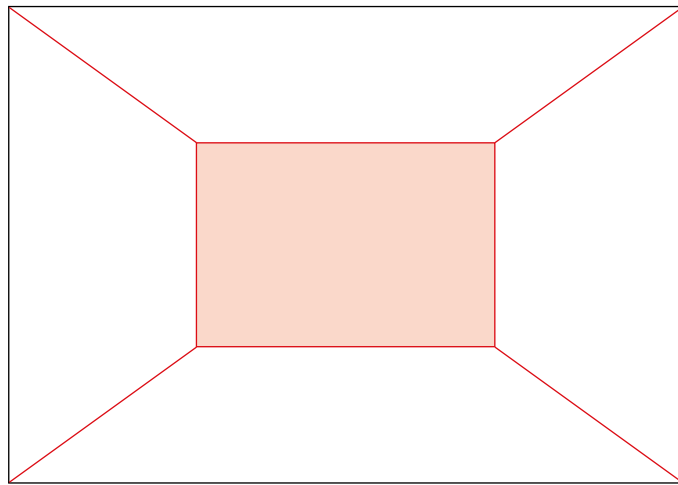
Selecteer met je leerlingen op basis van de resultaten van de checklists een aantal werkpunten voor jullie school waarvoor jullie een actieplan willen uitwerken.

Stap 2

Maak willekeurig groepjes van 4 leerlingen

Stap 3

Elke groep van vier deelnemers krijgt een vel papier. In het midden tekenen zij een rechthoek. Dit is de gemeenschappelijke basis. Vervolgens trekken de deelnemers lijnen die de hoeken van de rechthoek verbinden met de hoeken van het papier. Deze vier velden behoren toe aan één van de deelnemers.

Stap 4

Geef elke groep een opdracht/vraag over hoe we (een van) de gedetecteerde werkpunten kunnen aanpakken. Elke persoon schrijft zijn/haar antwoord op in het eigen veld.

Stap 5

Vervolgens proberen de groepsleden tot een gemeenschappelijk antwoord op de taak/vraag te komen. Zij bespreken de verschillende meningen, gaan in discussie, luisteren naar anderen en komen tot een gezamenlijk voorstel.

Stap 6

De deelnemers noteren hun gemeenschappelijke antwoord in de centrale rechthoek.

Stap 7

De verschillende groepen stellen hun ideeën voor aan de klas en samen beslissen zij over de definitieve actie(s) die ze zullen opzetten.